

اجتهاد

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

XVIIIme ANNÉE

1 Juillet : 1923 — No. 155

اداره خانه ی

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون: استانبول ۸۶۵

« اون سکزنجی سنه تاسیسیه »

حیاتی ، فلسفی ، اجتماعی فکر غزته سی

نومرو ۱۵۵ — ۱ تموز ۱۹۲۳

تحلیلی بر مکتوب [*]

۱۵ تموز ۱۹۲۲ - ایستانبول

(پاریس) ده (غیر شعوری دن شعوری به) عنوانی کتابک مؤلفی دو قنور موسیو (کوستاو زولهی) ه. محترم صنعتداش ،

مجم موسیو Cuinet ایله بر حسب حال اثنا سنده در، که کندیسيله قرابتکزی اوکرندم و بوسطرلری سزده یازماق فیکری بانا اوندن ملهم اولدی .

De l'Inconscient au Conscient عنوانی کتابککک دقتکارانه مطالعه سنی شیمدی ا کمال ایتدم . کتابکککک مطالعه سنک ، اجنبی بر قاره اوزده رنیم حاصل ایتدیکی انطباعی اوکرتمک سزک ایچون شایان آرزو اولسه کرک در. درین فکرلری احتوا ایدن اثرلری اوقودقدن صوکره بر قاج کله ایله بتون اثری خلاصه ایتک عادتدر. کتابکککک ۳۸ نجی [صوکنجی] صحیفه سنک آلتنه شو سطرلری یازدم :

مطالعه سنی هکبل آله ده ۱۰ تموز ۱۹۲۲ ده ا کمال ایتدم . حکم شورد . اینجه وصیمی برار ؛ بونده ، شیمه ترکیب غالب و شیمه شاعریت حاکمدر . بونکله برابر بوکتاب داها امین و داها مقنع تحریات ایچون نقطه استناد اولاجاقدر. شبهه سز « قلاسیک » دیزلن نهائی بر صورتده مقرر وعموم جهانجه مقبول و صدق کورون منجمد علمی عقیده لک بیوک بر قسمی صارصمشدرد .

علمی عقیده لردن ، شبهه سز ، بوراده مراد ایتدیکم فیزیولوژیائی و بیولوژیائی روحیاته مائداولان عقیده لردر. کتابکککک مطالعه سندن صدور ایدن فکرلر اوزده رینه دوشونمک انسانده بر نوع « داء الجبال تفکر Mal de montagne de pensée » حصوله کتیریور [*] بو حال ،

[*] دو قنور Geley ک De l'Inconscient au Conscient عنوانی کتابی تحلیلا مؤلفنه یازلش بر مکتوبدر که فرانسه زجه اصلی قسماً کچن نسخه منه و قسماً بو نسخه منه درج ایدلشدرد . مؤلف موسی الهک بو مکتوبه ویردیکی جواب دخی بونسخه منه درج ایدلشدرد .

[**] یوکسک طاغله چیقیلدنی وقت ، دکزطو تاسنده کی اعراضه مشابه اعراض ایله مترافق برضجرت طویولور ، که اسان طیده داء الجبال دینیلر . یوکسک فکرلر دخی انسانده جسمانی صعودده اولدنی کی بر نوع روحانی ضجرت علویه تولید ایدییور . ع. ج.

اصلی و درین ذکا محصولی اولان آثارک صفت مابه . التمزیدر . کردابلرک وه اوچوروملرک کنارینه قادار کیدیورسکیز ، وسزی سقوط مهلاکک پک یاقیتده کورمه که قاره یورکنی طعمه خوف و خلیجان بولورکن ، سز ، تلاشسز ، هیجانسز ، معقولات Rationel ک منطقه امینه عودت ایدیورسکیز و دلیرانه آقینککک نادیده غنائمی اورته به صاحبورسکیز .

(بهرغسون Bergson) و فلسفه سنه حصرا ایتدیکیکیز عیقلر مصیب اولدنی قادارده شاهانه کوزلدر . بوندن بر قاج آی اول بر محفل یارنده (بهرغسون ک) تکامل مبدع (Evolution créatrice) کتابی آ کلامادیغمی اعتراف ایتدیکم زمان ایستانبول دارالفنون علم تربیه مدرسی اولان مخاطب اسماعیل حق بک ، (تکامل مبدع) ای آ کلامش اولدیغمدن دولای بنی تبریک ایدیوردی ! بنم عاجز رأیمه کوره ، (سته فان ماللارمه . S. Mal- larmé) ادبیاتده نه ایدیه ، (بهرغسون) ده فلسفه ده اودر . بو (ماللارمه) ک ، بزم نسلمز شاعرلرینک او قادار حیران اولدنی شعرلرینی از جمله شویولده شعرلرینی البته بیلیرسکیز :

Une dentelle s'abolit

Dans le doute du jeu suprême

A n'entr' ouvrir comme un blasphème

Qu'absence éternelle de lit. etc...

ا کر

Princesse, nommez-moi berger de vos sourires.

یاخود

Je hais toute autre aumône et veux que tu m'oublies.

کیکی بر قاج کوزل مصارع و ایاتی و Les apparitions منظومه سی کی بر ایکی منظومه سی استننا ایدیلرسه

« سینبولیست » شاعرلر شه شاهک آثارندن نه قالیر ؟ اوتمایلی یعنی سینبواست شاعرلر شه شاهی ، که غیدقلا ییجی آ کلام از اغیله جمله سزک کوزلریمزی بایسته شدی . و بو حال بزده معند بر صداع تولید ایتکده کیکیمزدی . و بو

معنای شود: باده‌ی بز مست استندك باده بزى دكل .
 قالب [یعنی جسم ، وجود] بزم سایه‌مزنده وجود
 بولدى بز اونك سایه‌سندده دكل « بز » شه‌سز « قوه
 حیاتیه » در . شرکك بو بیوك حكیمى (مثنوى) سنده ،
 بر جوق عصر اول ، اك درین مسائل فلسفیه‌یه تماس
 ایتشددر . بو معظم مسئله‌لر زمانمز متفكرلرینك خیال
 و خاطرندن بلكه هنوز كچمه‌مشدر دینله‌بیلیر .

تقریباً یك‌رمی‌سنه اول یازدیغم كوچوك برمنظومه‌ده
 شو مصراعلر دخی واردی :

هر ذره‌ده تكامل عیاندر تكامله ،

هر سویده فیوض هویدا نما ایله .

نار حیات ایله طوتوشور ماده جان اولور

شوق حیات جذبه‌سی جان جهان اولور .

بر نقطه كاله شتاب اوزره كائنات

اول نقطه‌یه توجه ایله یوكسه‌لیر حیات .

۳۱۱نجی صحیفه‌ده ، « بالعكس بزادما ایده‌رز ، كه شخصی
 شعور ، انسانك اك اساسی واك مستقر اولاراق مالك
 اولدینى شینك اجزای متممه‌سندن در . الخ » دیدیككز
 زمان خوش آینده‌سكز ؛ فقط ابدیت روح ، هیهات ،
 اینانیلما یا جاق قادار كوزلدر !

زوالی عمر خیام ،

ای كاش كه جای آرمدن بودی ،

یا این ره‌دور را رسیدن بودی ؛

كاش از پی صد هزار سال از دل خاك ،

چون سبزه ، امید بردمیدن بودی . [*]

دیدیکى وقت ، ابدیت روحه اینانامادیقنه نه قادار متظلم
 کورونیور . بو آجی اشتكاره ، تظلملره اشتراك ایدیورم
 Charles Dickens ك چو جوغك بریلدیز رؤیاسی [**]

[*] بو نفیس وعلوی حكاكه‌نك توركجه‌یه ترجمه‌سی ۱۳۸

نومرولو (اجتهاد) ده نشر اولونمشدر .

[**] ترجمه‌سی :

آه كاش كه برآرام و حضور یری بولونسه‌یدی ، تعقیب
 ایتدیكمز یول اورایه چیقه‌یدی . آه كاش كه یوز بیك سنه
 صوكره طوبراغك ایچندن ، یشبیل اوت كپی یكیدن چیقه‌ماضی ،
 تکرار دیرلرمن امیدى اولسه‌یدی ! [رباعیات خیام ، س :

۲۰۸ ترجمه‌ء ج]

منظومه‌لرده موجود ذی‌قدرت واصلی اهنك ایله متحلی
 واغندر شعار موسیقی بو صداعی ازاله‌یه مقتدر اولامازدی .
 هیچ برکیمسه ، به‌رغسون فلسفه‌سنتك حقندن
 سزك قادار كله‌مشدر .

(شوپن هاوهر Schopenhauer) ك سويله‌مش
 اولدینى واكثرتفكرین جدیده‌نك تکرار ایتش
 اولدوقلری شیلر ، (لوقره‌س) ، (خیام) ، (المعرى)
 الخ . کپی بیوك شعرای قدیمه طرفندن ترنم اولونمشدی .
 ۳۰۴نجی صحیفه‌نك صوكنجی فقره‌سی مع‌التأسف
 مظفر قالیور ، زیر ا بر شاعرك دیدیکى کپی :

« انسان بوکون ، هر زمان ناصل اولمشه اویله‌در » [*]
 طقوز عصر اول یاشامش اولان عرب شاعری
 ابوالعلاء المعری

ضجعة الموت رقدة یستریح الجسم

فیها والعیش مثل السهاد .

یعنی « حین موتده اولونك صرت اوستی یا تماسی جسمك استراحت
 ایتدیكى كوچوك بر اویقو حالیدر ؛ حیات ، اویقوسزلق
 کپی در . دی‌مشدی .

آئیده‌کی ییتنده « تناسل بنفسه » پره‌نسپینی بلامشكلات
 احاطه ایتش اولان بو بیوك متفرس Intuitif ك نظرنده
 حیاتك معنای بویله ایدی :

الذی حارت البریة فیہ

حیوان مستحدث من جماد

« دنیایی حیران ایدن [یعنی انسان] جماددن حادث اولمش
 بر حیوان در . »

ابوالعلاء المعری ظاهراً حیاتیمز ، جانمز اولان
 ماده‌ده ، بالقوه موجود اولان قوه حیاتیه‌نی مهیم بر صورتده
 قبول ایدیور . مولانا جلال‌الدین رومی حضر تلری

باده از مامست شدنی ما از او ،

قالب از ما هست شدنی ما از او .

دیدیکى وقت داها واضح بر صورتده افاده فکر ایدیور ، که

[*] اصل :

L'homme est tel aujourd'hui qu'il fut dans
 tous les temps.

سایه‌سند ، یکی بر نورایله منور یکی افقلری خیال میال
کور ییوروز . بزى هر طرفدن صاران اعصار دیده ظلمتلى
استیلا ایتدیکنی حس ایتدیکنی یکی و شیمدی یه قادر
کور و لمه مش ، ایشیقلىك حضورنده هیجانندن تیره یوروز .
دها کارانه کتابکىزك نهایتنده بومه تابشیشك یعنى [مابعد
الروحى] فلسفه نك اخلاق عملی به تطبیقنه مخصوص واسع
بر بحث اوقویه بیلمه یی آرزو ایدردم . بو خصوصده ،
شبهه سز ، تماماً ساکت دکلکسکىز . فقط اون سکىز سنه
اول یازمش اولدیغ بر صوننه نك شو مصراعى بوراده
تکرار ایده بیلیم :

Je meurs de soif et n'ai qu'une rosée à boire !
[صوسزلقدن اولیورم . نم ایسه ، نك بر شبنم دن باشقه
ایچه جکم یوق !] بنساء عایه سز ، بر یانغینه قارشى ،
بر شبنمه کلیورسکىز . فی الحقیقه سزك شبنمکىز طلوعى بر
پارلاقغه و ناقابل تعریف بر درجهده معطر بر سرینلکه
مالک در .

رجا ایده رم ، ملاحظه لرم آره سنده کی سیاق و سباق
آزلقى معذور کورک : بونلر بی آرام بر کوکلدن وعصیان
ایتمش بر روحدن کلیور . استادانه اثر کرده بیوک ذکالری
پک اسکی زمانلردن بری بی حضور ایتکده اولان
مسئله لری در پیش ایتدیکنکزدن دولانی سزه بوتون قلبله
متشکرم ، بومکتوبمک باشلیجه مقصودی ده بوتشکر در .
تکرار ایدییورم : سز بومسئله لراوزرینه یکی نورلر صاحب دیکن
وسزه شیمیدین کشف ایله خبر ویریورم ، که یاقین بر
آتیده . دها واسع و دها درین بر اثر دلائله بو بیوک
مسئله لراوزرینه دها زیاده نور صاحب جقسکىز . بو
مستقبل کتابکىز (غیر شعورى دن شعورى یه) نك متمم
منطقیه یی اولاجاق ، نته کیم (غیر شعورى دن شعورى یه)
دخی (موجود تحت الشعورى L'Etre subconscient)
عنوانلى کتابکىزک متمم منطقیه یی اولمشدر .

محترم صنعت داشم صمیمی واحترام کار حسینمک افاده سنى
حسن قبول ایدک . دو قنور : عبدالمجید

عنوانلى کوچوک وشاهانه کوزل بر حکایه سنده تصویر
ایتدیکی او عالم نوره اینتاماق نه قادر توشین ، نه قادر طاتلى
اولوردی !

حقى ذى حیات بر کیمسه ده بيله خاطرات نابود
اولدینى زمان او کیمسه اى قطعى اولومله اولمش دیمکدر .
سزك دینامیزمای حیاتی Dynamisme vital تسمیه
ایتدیکنکىز قوت ، ابدى ماده نك فیزیکی - کیمى -
بیولوجیای خاصه سی دکلدر ؟ « ماضى نك هر خاطره سی ،
جهد حاضرنده انسانی راحتسز ایتکدن باشقا بر شیئى
منتج اولماز » دیدیکنکىز وقت پک ضعیف بر درجهده
مقنع و دها آز تسلیت بخش بر فکر شخصی در میان
ایدیورسکىز . بدینلک و نیکیینلک حقارنده کی رایکىز
کرمکارانه و حقى رحمانه در . بزى عینى لاقیدى ایله
یارانان ، خراب ایدن دیو - خسا و طاش یورکلى طبیعت
قارشى واسع بر شیمه عفو و مسامحه ابراز ایدیورسکىز .
سزك آنجاق نسبی بر اهمیتی اولدیغى و دائماً قابل تعمیر
بولوندیغى سؤیله یورسکىز . تخریب اولونمايه معروض
و مستعد مخلوقاتى وجوده کتیرمک دن مقصد نه در ؟ شرک
بالآخره قابل تعمیر اولدیغى اثبات ایتک ایچونمى ؟
هیات ! حیات دخی ، ممانک تعمیر ایتدیکی بر خطادر .
هر حاله بکا اویله کلیورک « نجات دخی بر خطادر ، که
حیات ، تعمیر ایتکدن فارغ اولماز » ديه جکسکىز . هایدی
اویله اولسون . فقط آه ! اون طقوزنجی عصرک اى
بیوک فرانسى عدا ایتدیکنم ژ . م . کویو J. M. Guyau
بوساحه تفکرده نه قادر علوى در ! متزلزل صحت بدنیه سنه
رغمأ ، روحاً Hercule دن دها زیاده بر صحت اولمشدر .
« واجبه سز و مؤیده سز بر اخلاقک زبده سی

Esquissée d'une morale sans obligation ni sanction

عنوانلى کتابى ، صمدانى بر بیوککله بیوک بر روحى ،
بالا بر مرتبه ده ، نافذ و متواضع بر ذکای کوسترمزى ؟
بیوک قادر دشلر کىزک تا صار لادقلىرینه شکل و افاده کامللری
و یرمه یه باشلا یورسکىز . تفکر علمک قیصر لامامش منبت
و محصورلدار منطقه لرینه پایدیگىز جرأتکارانه آقینلر